

גמרא סדורה

מסכת שבת

פרק י"ז - "כָּל הַפְּלִיּוֹת"

מהדורה זו מוקדשת לילדי ונוער עתניאל הנפלאים
שנוסף ללימודיהם ועיסוקיהם באים כל לילה ללמוד את הדף היומי
"מפי עוללים ויונקים יסדת עוז למען צורריך להשבית אויב ומתנקם" (תהלים ח, א)

לימוד פרק זה מוקדש:

לעילוי נשמת: ר' רפאל בכר ז"ל

יחד עם אשתו רחל תבדל לחיים טובים וארוכים,
זכה להיוולד בארץ ישראל לפני קום המדינה בפתח תקוה
לגור: בנתיבות, נוה דקלים בגוש קטיף, עתניאל בהר חברון.
להלחם במלחמת ישראל,
זכו להקים משפחה לתפארת במסירות נפש, וזכו לצאצאים רבים
יהיה זה מקצת הכרת הטוב שיש לי כלפיהם,
ומצוות ניחום אבלים בימי הקורונה

המהדורה המעניקה חווית הצלחה
ומאהיבה את הגמרא על לומדיה

יוצא לאור על ידי עמותת "זכר בניין לימודי ה"

ד' תמוז תש"פ

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמיין!!!



להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

תודה רבה לכל הלומדים שהעירו הערות והארות,
בזכותם מהדורה זו טובה יותר.
ובייחוד לרב נתנאל אריאל שהגיה, העיר והאיר הארות רבות בכשרון רב,
את כל מסכת שבת, אני מודה לו ולכולם

©

כל הזכויות שמורות

על הניקוד, הפיסוק החלוקה לסוגיות, פסקאות, עיצוב ועימוד,
שמורות לעמותת "וכל בניין לימודיך" ולדניאל ברק ווינט.

מסכת שבת פרק י"ז - "כָּל הַכֵּלִים נִיטְלִין" 1. קכב, ב

מְשַׁנָּה

כָּל הַכֵּלִים - נִיטְלִין בְּשַׁבַּת,

וְדַלְתוֹתֶיהֶן עִמָּהֶן, אִף עַל פִּי שְׁנַתְפָּרְקוּ בְּשַׁבַּת⁵¹⁹,
שְׂאִינָן דּוּמִין לְדַלְתוֹת הַבַּיִת, לְפִי שְׂאִינָן מִן הַמוֹכֵן.

נוטל אדם: קורנס - לפצע בו את האגוזין.

קורדום - לחתוך בו את הדבילה.

מגירה - לגור בה את הגבינה.

מגריפה - לגרוף בה את הגרוגרות.

את הרחת ואת המלגז - לתת עליו לקטן.

את הכוש, ואת הכרפר - לתחוב בו.

מחט של יד - ליטול בו את הקוק.

של סקאים - לפתוח בו את הדלת.

גְּמָרָא

"כָּל הַכֵּלִים - נִיטְלִין, וְאִף עַל פִּי שְׁנַתְפָּרְקוּ בְּשַׁבַּת".

ולא מיבעיא בחול.

אדרבה, בשבת - מוכנין על גבי אביהן,

בחול - אין מוכנין על גבי אביהן!

אמר אביי:

הכי קאמר:

כל הכלים - ניטלין בשבת ודלתייהן עמהן,

אף על פי שנתפרקו בחול - ניטלין בשבת.

רש"י

מתני'

כל הכלים ניטלין בשבת ודלתייהן עמהם. כל הכלים שיש להם דלתות כגון שידה תיבה ומגדל ניטלין בשבת ודלתות שיש להם בצדן עמהן ניטלין עמהן:

ואע"פ שנתפרקו. הדלתות מן הכלים ניטלין ואין דומין לדלתות הבית שאין ניטלין לפי שדלתות הבית אינן מן המוכן לטלטל שאינן כלי אבל אלו הן כלי אגב אביהן:

קורנס. מרטייל {פטיש}:

דבילה. מאחר שעשאה עיגול עבה היא מאד וקשה כגבינה וצריך קורדום לחותכה:

ומגירה. כעין סכין ויש בו פגימות הרבה:

לגור בה את הגבינה. לחתכו ולחלקו לפי שממהרת לחתוך דבר עב:

מגריפה. וודייל {ודייל: יעה [ראה תיאורו של רש"י בחגיגה כ. ד"ה ומגריפה בתוכה]}:

לגרוף בה את הגרוגרות. מן החביות:

רחת. פאליא {פיל"א: את-חפירה}:

מלגז. כמין עתר שקורין פורק"א {קלשון} של ברזל ולו ג' שיניים ומהפכין בו קש בגורן:

לתת עליו לקטן. מזונות:

כוש. פלך פושייל {פלך}:

כרכו. ראיייל {ריי"ל: כרכו [ראה תיאורו לעיל, עה:]}:

לתחוב בו. לאכול בו תותים וכל פרי רך:

מחט של יד. מחט קטן שתופר בו בגדים:

ושל סקאים. מחט גדולה שתופרים בה שקים:

לפתוח בו את הדלת. מי שאבד מפתחו:

גמ'

ולא מיבעיא בחול. קא סלקא דעתך ואע"פ שנתפרקו אבשבת דקתני רישא קאי ומשמע אע"פ שנתפרקו היום מותרים ולא מיבעיא אם נתפרקו מאמש:

אדרבה. מאי אע"פ שייך למתני הא ודאי נתפרקו בשבת איכא למישרי משום דכי קדיש יומא הוּ מוכנין לטלטל אגב אביהן:

הכי קאמר כו'. ואע"פ לא ארבותא דנתפרקו בשבת קאי אלא ארבותא דנתפרקו או בחול או בשבת קאי ולא מיבעיא כשהן מחוברין:

⁵¹⁹ וילנא: {בשבת} ורשי לייג בשבת.

2. קב, ב

רש"י

נוטלין. משמע מסלקין אותן בשבת [מהיתר] ציר שלהן: לול. בנין העשוי לתרנגולין: לא נוטלין ולא מחזירין. כדמפרש ואזיל חזרתו בנין ממש הוא וסילוקו סתירה גמורה היא: מאי קסבר. שמתיר סילוקו ואוסר חזרתו: אי קסבר יש בנין בכלים. וחזרתו בנין על כרחיק אם יש בנין יש סתירה ואמאי נוטלין: ושניטלו קאמר. וה"ק דלת של תיבה שידה ומגדל שניטלו אין מחזירין: מאי אבל. כיון דלא תנא נוטלין לא שייך למיתני אבל: לעולם קסבר אין סתירה ואין בנין. הלכך נוטלין ומיהו אין מחזירין מדרבנן: גזירה שמא יתקע. בחזקה בסכין ויתדות והוה ליה גמר מלאכה וחייב משום מכה בפטיש:

תנו רבנן:

"דלת: של שידה,

ושל תיבה,

ושל מגדל - נוטלין,

אבל לא מחזירין.

ושל לול של תרנגולים - לא נוטלין,

ולא מחזירין."

בשקלא: "של לול של תרנגולים" -

קסבר: כיון דמחברי בארעא - יש בנין בקרקע,

יש סתירה בקרקע.

אלא: "של שידה ושל תיבה ושל מגדל",

מאי קסבר?

אי קסבר: יש בנין בכלים - יש סתירה בכלים,

ואי אין סתירה בכלים - אין בנין בכלים!

אמר אביי:

לעולם קסבר: יש בנין בכלים,

ויש סתירה בכלים.

וישניטלו קאמר.

אמר ליה רבא:

שתמי תשובות בדבר:

חדא: ד"נוטלין" קתני!

ועוד: מאי "אבל לא מחזירין"?

אלא אמר רבא:

קסבר: אין בנין בכלים,

ואין סתירה בכלים,

וגזירה שמא יתקע.

3. קכב, ב - קכג, א

"נוטל אדם קורנס - לפצע בו את האגוזין".

אמר רב יהודה:

קורנס של אגוזין - לפצע בו את האגוזין,
אבל של נפחין - לא.

קסבר:

דבר שמלאכתו לאיסור, אפילו לצורך גופו - אסור.

אמר ליה רבה:

אלא מעתה, סיפא, דקתני: **"ואת הרחת ואת המלגז - לתת עליו לקטן"**,
רחת ומלגז - מי מייחדי ליה לקטן?!

אלא אמר רבה:

קורנס של נפחין - לפצע בו האגוזין.

קסבר:

דבר שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו - מותר.

קכג,א

איתיביה אבבי לרבה:

**"מדוכה, אם יש בה שום - מטלטלין אותה,
ואם לאו - אין מטלטלין אותה!"**

אמר ליה:

הא מני?

רבי נחמיה היא, דאמר: אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו.

איתיביה:

"בית שמאי אומרים:

אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר,

ובית הלל מתירין.

ושוין: שאם קצב עליו בשר - שאסור לטלטלו!"

סבר לשנויי ליה פרבי נחמיה.

כיון דשמעה להא דאמר רב חיננא בר שלמיא משמיה דרב:

הכל מודים בסיפי זיירי ומזורי, דכין דקפיד עלייהו - מייחד להו מקום,

הני⁵²⁰ נמי - מייחד להו מקום.

איתמר:

רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן:

קורנס של זהבים שנינו.

רב שמואל בר אבא אמר:

קורנס של בשמים שנינו.

מאן דאמר דבשמים - כל שפן דזהבים.

מאן דאמר של זהבים - אבל דבשמים, קפיד עלייהו.

רש"י

קורנס של אגוזים. המיוחד לפציעת אגוזים הוא דקתני מתניתין דנוטלין אותו למלאכתו משום דעיקרו למלאכת היתר:

אבל של נפחים. דעיקרו למלאכת איסור לא:

לצורך גופו. שגופו צריך עוד למלאכה אחרת של היתר אין מטלטלין אותו לאותה מלאכה וכ"ש אם אין צריך לגופו אלא לפנות מקומו דאין מטלטלין:

מי מייחדי לקטן. בשלמא כולחו הני דמתניי איכא לאוקמא בעשוין ומיוחדין לכך בר מהני דליכא דעביד להו להכי:

דבר שמלאכתו לאיסור. אם צריך בשבת לגופו של מלאכה אחרת של היתר מותר:

מדוכה. שדוכין בה שום:

אם יש בה שום מטלטלין אותה. אגב השום:

ואם לאו אין מטלטלין. כגון לישב עליה כיון דעיקר מלאכתו לשחיקה דהיא מלאכת איסור משום טוחן:

תשמישו. תשמיש המיוחד לו: **ושוין.** ב"ש וב"ה שנחלקו בנוטלין את העלי לקצב עליו בשר ביו"ט:

שאם קצב עליו בשר. שעשה לצורך שמחת יו"ט:

שאסור לטלטלו. דהאי דקשרו ב"ה משום שמחת יו"ט קשרו אלמא משום דעלי מלאכתו לאיסור לכתישת טרגיס וטיסני וקליפת עצים לעבד בהן עורות אסור:

הכל מודים. רבנן דאיפלגו אדרי נחמיה:

בסיפי זיירי ומזורי. כלי צבעין הן ורבינו הלוי פירש כלי אורגין סיכי הן עמודין זיארי הן קנים שבשתי ומזורי כובד עליון ותחתון וראשון נראה לי דזיירי לשון עוצרים הן כמו מעצרתא זיירא (ע"ז דף ס.).

דקפיד עלייהו. האומן שלא יתלכלכו ושלא יתעקמו:

מייחד להם מקום. מקצה להן בידים:

הני נמי. עלי ומדוכה:

קורנס של זהבים. אע"פ דקפיד עליה קצת שצריך שיהא חלק לרדד טסין אפי"ה כיון שמתקן על ידי הכאה שמכה על הסדן לא מקצי ליה וכ"ש של שאר נפחים כרבה:

בשמים. לשחוק בו:

קפיד עליה. שלא ימאס:

⁵²⁰ רשי. בשוטנשטיין פתחו את הר"ת ה"ק נמי

כ"י

פגה. תאנה שלא בשלה כל צרכה וטומנין בתבן להתבשל ותבן מוקצה הוי לטיט:

אם מגולה מקצתה. שיכול לאוחזה במקום המגולה דאפי טלטול מן הצד ליכא שאין צריך להגביה התבן אלא מגביה מקום המגולה והתבן נשמט ונופל:

פוגלא. צנון תלוש שהטמינו בארץ ונתגלה ראשו:

מלמעלה למטה שרי. אם היה העליון שלה למעלה והקצר למטה וכשהוא שולפה חולצה מעליון שלה לתחתון שלה ורוחב הצנון למעלה מותר דליכא טלטול לעפר כלל שהרי נתגלה ראשו:

ממטה למעלה אסור. שמזיז עפר לפי שהגומא קצרה מלמעלה ורוחב הצנון מלמטה ואע"ג דטלטול עפר מן הצד הוא שאינו אוחזו ממש בידו:

4. קכג, א

"וְאֵת הַכּוֹשׁ וְאֵת הַכֶּרֶבֶר - לְתַחֲבוּ בּוֹ."

תנו רבנן:

"פָּגַה שְׁטִמְנָה בְּתַבָּן,

וְחִרְרָה שְׁטִמְנָה בְּגַחְלִים:

אִם מְגוּלָה מְקַצְתָּהּ - מוֹתֵר לְטַלְטְלָהּ,

וְאִם לֹא - אֶסוּר לְטַלְטְלָהּ.

רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן תַּדְאִי אוֹמֵר:

תוֹחֲבִין בְּכוֹשׁ אוֹ בְּכֶרֶבֶר, וְהוּן מְנַעְרוֹת מְאִילֵיהֶם."

אמר רב נחמן:

הִלְכָה כְּרַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן תַּדְאִי.

למימרא דסבר רב נחמן: טלטול מן הצד - לא נשמיה טלטול.

והאמר רב נחמן:

האי פוגלא: מלמעלה למטה - שרי,

ממטה למעלה - אסיר!

הדר ביה רב נחמן מההיא.

5. קכג, א

"נוטל אדם... מחט של יד - ליטול בה את הקוף".

שָׁלַח לִיהָ רַבָּא בְּרִיהַ דְּרַבָּה לְרַב יוֹסֵף:
 יִלְמְדֵנוּ רַבֵּינוּ:
 מַחַט - שְׁנֵיטַל: חֲרָרָה,
 או עוֹקְצָה - מַהוּ?

אמר ליה:

תניתיה:

"מַחַט שֶׁל יָד - לִיטוֹל בָּהּ אֶת הַקּוֹף",

וכי מה איכפת ליה לקוץ בין נקובה לבין שאינה נקובה?!

איתיביה:

"מַחַט - שְׁנֵיטַל: חֲרָרָה,

או עוֹקְצָה - טְהוֹרָה!"

אמר אביי:

טומאה אשבת קרמית?!

טומאה - כלי מעשה בעיניו,

לענין שבת - מידי דחזי בעיניו,

והא נמי - חזיא למשקלא בה קוץ.

אמר רבא:

מאן דקמותיב - שפיר קמותיב,

מדלענין טומאה - לאו מנא הוא,

לענין שבת - נמי לאו מנא הוא.

מיתיבי:

"מַחַט, בֵּין נְקוּבָה בֵּין שְׂאִינָה נְקוּבָה - מוֹתֵר לְטַלְטְלָהּ בַּשַּׁבָּת,

וְלֹא אָמְרוּ נְקוּבָה אֲלֵא לְעֵנִין טוּמְאָה בְּלַבָּד!"

תרגומא אביי אליבא דרבא:

בגולמי עסקינו, זימנין דמימלך עליהו, ומשוי להו מנא.

אבל היכא דניטל חררה או עוקצה, אדם זורקה לבין גרוטאות.

רפ"י

חררה. חור שלה:

עוקצה. פויינט"א {פוינט"א:

חוד}:

מהו. לטלטלה מי בטל תורת

כלי מינה או לא:

כלי מעשה. שמעשה שלו

קיים:

ולא אמרו נקובה. להיות תורת

כלי עליה יותר משאין נקובה

אלא לענין טומאה וקס"ד

דבנטל חור שלה קאמר דלענין

טומאה בטל שם כלי מינה

ולטלטול שרי:

בגולמי. גולמי מחטין העומדות

לינקב דנקובה נגמרה מלאכתה

ושאינה נקובה אינה נגמרה

מלאכתה הלכך לענין טומאה

הוא דלא הוי כלי אבל בטלטול

שריא דחזי לקוץ:

דמימליך. ולא נקיב לה:

ומשוי לה מנא. כמות שהיא

ולנטילת קוץ:

גרוטאות. שברי מתכות אדם

זורקי לבין גרוטאוי ובטל שם

כלי מינה:

רש"י

6. קכג, א-ב

אסובי ינוקא. להחליק סדר אבריו כשהוא נולד אבריו מתפרקין וצריך ליישבן: **אסיר.** דדמי למתקן: **אפיקטויזין.** להקיא שותה משקים ומקיא ולא לרפואה אלא להריק את מעיו שיוכל לאכול ולשתות [היום] הרבה כדאמרין בפרק חבית ואף על גב דלא גזור בה משום שחיקת סממנין דהא לאו לרפואה היא אסור משום דמתקן גברא: **הכא אורחיה.** והרי הוא כמי שמאכילו ומשקהו: **ליטול בה את הקוץ.** אלמא תקוני גברא במידי דלאו לרפואה דליכא משום שחיקת סממנין שרי: **פקיד.** הקוץ הזה אינו מחובר בו אלא מופקד ונתון שם והוצאה זו אינו תיקון: **הכא לא פקיד.** ודמי למלאכה שמסדרן ומכניסן למקום חבור:

אָסוּבִי יְנוּקָא:
רַב נְחֵמָן - אָסִיר,
וְרַב שְׁשֵׁת - שְׂרִי.

אָמַר רַב נְחֵמָן:
מָנָא אָמִינָא לָהּ?
דִּתְנֵן:

קכג, **"אין עושין אפיקטויזין בשבת"**.

וְרַב שְׁשֵׁת?

הָתָם - לָאוּ אוֹרְחִיָּה,
הָכָא - אוֹרְחִיָּה.

אָמַר רַב שְׁשֵׁת:
מָנָא אָמִינָא לָהּ?
דִּתְנֵן:

"מחט של יד - ליטול בה את הקוץ".

וְרַב נְחֵמָן?

הָתָם - פְּקִיד,
הָכָא - לָא פְּקִיד.

7. קכג, ב

רש"י

מתני'

קנה של זיתים. לאחר מסיקתן צובר במעטן ושמן מתאסף בתוכן ונוח לצאת ויש לו קנה להפכן בו ולבדוק אם כמרו כל צרכן ומגיע לבית הבד: **אם יש קשר בראשו**. כעין פקק של קנה קולמוס: **מקבל טומאה**. דכלי הוא לפי שעב בראשו קצת: **ואם לאו**. לא דמי לכלי ובגמרא מפרש לה:

גמ'

ואמאי. כי יש בו קשר בראשו נהי נמי דקשר משוי ליה מנא. מיהו פשוטי כלי עץ הוא שאפילו חלול הוא. אין חללו עשוי לקבל כלום: **הופכו ורואה**. בחלל ראשו שמשתייר שם על ידי שהוא פקוק בקשר מן השמן הזב מן הזיתים ובודק בו אם הגיעו לעצור וזו היא לו קבלה בחלל שלו ואם לאו. שאין קשר בראשו. אין השמן נראית שם מפני שאינו פקוק וכולו חלל הלכך לאו לקבל הוא עשוי והוי פשוטי כלי עץ ובין כך ובין כך. ניטל בשבת דהא כלי הוא להפוך בו זיתים:

משנה

קנה של זיתים, אם יש קשר בראשו - מקבל טומאה, ואם לאו - אין מקבל טומאה. בין כך ובין כך - ניטל בשבת.

גמרא

אמאי? פשוטי כלי עץ הוא! ופשוטי כלי עץ - אינו מקבלין טומאה, מאי טעמא? דומיא דשק בעינן.

תנא משמיה דרבי נחמיה:

"בשעה שמהפך בזיתים הופכו ורואה בו".

8. קכג, ב

רס"י

מתני'

מסר הגדול. מגירה גדולה שעשויה לקצוץ קורות: **ויתד של מחרישה.** הוא כלי גדול העשוי כסכין שבו עושין חריץ של תלם המענה קולטרי"א {**קנקן של מחרישה (היתד הפולחת את הקרקע)**} בלעז דהנך קפיד עליהו ומייחד להם מקום דלא חזו למלאכה אחרת:

גמ'

אוכלא דקצרי. כלי נחושת העשוי כנפה נקבים נקבים והוא של כובסים ונתנו על הבגדים ומזלף בו המים עליהן וי"מ שמגמרין מוגמר מתחתיו והבגדים מונחין עליו ומתגמרין דרך הנקבים: **חרבא דאושכפי.** סכין של רצענין: **וסכינא דאשכבתא.** סכין של בית המקולין שהקצבין מקצבין בו בשר: **חצינא.** דולור"א {**דולידור"א:** מעצד (מעין גרזן)} כל הני קפדי עליהו משום דמפגמי ומקצי להו בידים:

משנה

רבי יוסי אומר:
כל הכלים - ניטלין,
חוץ: מן המסר הגדול,
ויתד של מחרישה.

גמרא

אמר רב נחמן:
האי אוכלא דקצרי - כיתד של מחרישה דמ"א.

אמר אביי:

חרבא דאושכפי,
וסכינא דאשכבתא,
וחצינא דנגרי - כיתד של מחרישה דמי.

9. קכג, ב

רש"י

ג' כלים. ותו לא ולקמן אמרינן דבימי נחמיה בן חכליה בבית שני גזרו על טלטול כל הכלים כדי לגדור גדר להחמיר באיסורי שבת מפני שהיו מקילין בה: **מקצוע.** איזמל שמחתכין בו דבלה יעשהו במקצועות מתרגמינן באיזמליהון (ישעיהו מד):

זוהמא לסטרון. כף גדולה שמסלקין בו זוהמא של קדרה: **וסכין קטן.** שחותכין בו לחם ובשר ואוכלין דהני תדירין בתשמיש:

התירו. עוד כשראו שחזרו להזהר קצת באיסור שבת וחזרו והתירו כשזוהרו יותר וחזרו והתירו ולקמיה מפרש מאי כולחו הנך התירו:

עד שאמרו. עוד חזרו והתירו את הכל עד שאמרו הכל ניטלין חוץ מן המסר הגדול כו': **התירו.** לטלטל דבר שעיקר מלאכתו בחול להיתר לדבר המותר בשבת התירו לטלטל לצורך גופו אם הוצרך להשתמש בגוף הכלי אבל לא משום שהוצרך למקומו:

וחזרו והתירו. את אלו לצורך מקומו:

וחזרו והתירו אף מי שמלאכתו לאיסור. והוצרך לו בשבת לגופו למלאכת היתר ומיהו לא הותרו אלו לצורך מקומו:

כל הכלים. הללו שאמרנו חוץ מן המסר הגדול דלא שרי לא לצורך גופו ולא לצורך מקומו ואביי דמתרץ הכי הדר ביה לגבי רבה דאמר לעיל קורנס של נפחים שנינו דדבר שמלאכתו לאיסור שרי לצורך גופו:

א"ל רבא מכדי. לצורך התירו בפעם ראשונה:

מה לי גופו מה לי מקומו. תרוייהו צורך נינהו:

מחמה לצל. שאינו צריך לו עכשיו לא לגופו ולא למקומו אלא חס עליו שמא יתבקע בחמה:

עד שאמרו. היינו עוד היתר אחרינא כל הכלים אפ"י גדולים ומיהו לכדאוקימנא של היתר אפ"י מחמה לצל ושל איסור לצורך גופו או מקומו:

אין מטלטלין אותה. בשלמא לדידי אין מטלטלין אותה לצורך מקומה קאמר אלא לדידך אמאי:

משנה זו. דלעיל בראשונה היו אומרין ג' כלים ותו לא משום דהוה מזלזלים בשבתות דכתיב בימים ההמה וגו':

תגו רבנן:

"בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ אוֹמְרִים:

שְׁלֹשָׁה כָּלִים נִיטְלִין בְּשַׁבַּת: מִקְצוֹעַ שֶׁל דְּבִילָה,

וְזוֹהֵמָא לִיסְטְרוֹן שֶׁל קְדֵרָה,

וְסַכִּין קְטָנָה שֶׁעַל גְּבִי שֶׁלְחָן.

הַתִּירוּ, וְחָזְרוּ וְהַתִּירוּ, וְחָזְרוּ וְהַתִּירוּ, עַד שֶׁאָמְרוּ:

"כָּל הַכָּלִים - נִיטְלִין בְּשַׁבַּת,

חוּץ: מִן מִסְרֵי הַגְּדוֹל,

וַיֵּתֵד שֶׁל מַחְרִישָׁה."

מאי "התירו, וחזרו והתירו, וחזרו והתירו"?

אמר אב"י:

"התירו" - דְּבַר שֶׁמְלַאכְתּוֹ לְהִיתֵר לְצוּרְךָ גּוֹפּוֹ.

"וְחָזְרוּ וְהַתִּירוּ" - דְּבַר שֶׁמְלַאכְתּוֹ לְהִיתֵר לְצוּרְךָ מְקוּמוֹ,

"וְחָזְרוּ וְהַתִּירוּ" - דְּבַר שֶׁמְלַאכְתּוֹ לְאִיסוּר, לְצוּרְךָ גּוֹפּוֹ - אִין,

לְצוּרְךָ מְקוּמוֹ - לא.

וְעֵדִיין: בְּיָדוֹ אַחַת - אִין,

בְּשֵׁתֵי יָדָיו - לא,

עַד שֶׁאָמְרוּ: **"כָּל הַכָּלִים - נִיטְלִין בְּשַׁבַּת, וְאִפִּילוֹ בְּשֵׁתֵי יָדַיִם."**

אמר ליה רבא:

מכדי "התירו" קתני, מה לי לצורך גופו, מה לי לצורך מקומו?

אלא אמר רבא:

"התירו" - דְּבַר שֶׁמְלַאכְתּוֹ לְהִיתֵר, בֵּין לְצוּרְךָ גּוֹפּוֹ,

וּבֵין לְצוּרְךָ מְקוּמוֹ,

"וְחָזְרוּ וְהַתִּירוּ" - מַחְמָה לְצַל.

"וְחָזְרוּ וְהַתִּירוּ" - דְּבַר שֶׁמְלַאכְתּוֹ לְאִיסוּר, לְצוּרְךָ גּוֹפּוֹ וְלְצוּרְךָ מְקוּמוֹ - אִין,

מַחְמָה לְצַל - לא.

וְעֵדִיין: בְּאֶדָם אֶחָד - אִין,

בְּשְׁנֵי בְּנֵי אֶדָם - לא,

עַד שֶׁאָמְרוּ: **"כָּל הַכָּלִים - נִיטְלִין בְּשַׁבַּת, אִפִּילוֹ בְּשְׁנֵי בְּנֵי אֶדָם."**

איתיביה אב"י:

"מְדוּכָה, אִם יֵשׁ בָּהּ שׁוֹם - מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ,

וְאִם לֹא - אִין מְטַלְטְלִין אוֹתָהּ!"

הָכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ:

מַחְמָה לְצַל.

איתיביה:

"וְשׁוּיִן שֶׁאֵם קָצַב עָלָיו בֶּשֶׂר - שֶׁאִסוּר לְטַלְטְלוֹ!"

הָכָא נְמִי מַחְמָה לְצַל.

אמר רבי חנינא:

בימי נחמיה בן חכליה נשנית משנה זו,

דכתיב: **"בַּיָּמִים הַהֵמָּה רָאִיתִי בִּיהוּדָה דְרָכִים גְּתוּת בְּשַׁבַּת וּמִבְּיָאִים הָעֵרְמוֹת"**⁵²¹ (נחמיה יג, טו).

⁵²¹ בימים ההמה ראיתי ביהודה דרכים גתות בשבת ומביאים הערמות ועמסים על החמרים ואף יין ענבים ותאנים וכל משא ומביאים ויושלם ביום השבת ואעיד ביום מחרם ציד

10. קכג, ב - קכד, א

רפ"י

קנים ומקלות כו'. משניות הן כדמפרש ואזיל:

קודם התרת כלים. מנין האחרון שהותרו כולן לצורך גופן לאביי ולרבא אף לצורך מקומו:

לא סידור הקנים. שהיו נותנין במערכת לחם הפנים בין חלה לחלה להפרידן ליכנס הרוח ביניהן שלא יתעפשו:

ולא נטילתן. מן המערכה ישנה:

דוחה את השבת. אלא נכנס בע"ש ונוטל הקנים ולמחר מסלק המערכה הישנה ומסדר החדשה בלא קנים ולמוצאי שבת נכנס ונותן הקנים ביניהן זו נשנית קודם היתר מנין הראשון דהא מלאכתן להיתר וקאסר להו לצורך גופן:

מקלין דקין וחלקין היו. בעזרה בפסח שחל להיות י"ד בחול:

ידו על כתף חברו. דלא מטלטלי מקלות:

גלוסטרא. דתנן רבי יהושע אמר נגר שיש בראשו גלוסטרא שראשה עב וראוי לדוך בו שום ונועלין בו דלת:

שומטה מפתח זה ותולה בחברו. ואע"ג דצריך לגופו לתלותו בחברו ולנועלה בו שומטו ע"י גרירה אבל טלטול גמור לא ואע"פ שמלאכתו להיתר לא שרי ליה לצורך גופן:

מדוכה הא דאמרן. לעיל אע"ג דשנייה רבא לעיל מחמה לצל ואביי שנייה לצורך מקומו שינויי דחיקי ניהו אלא קודם התרת כלים נשנו:

קנים טעמא מאי. מסדרין אותם במערכה:

משום איעפוש. דלא סמכינן אניסא ומשום ההוא פורתא שהישנה מתעכבת בלא קנים מלילי שבת לשבת והחדשה משבת למוצ"ש לא מיעפשי:

כדר"א. מניח ידו על כתף חברו:

שאינה מעורבת. שהרבה בתים פתוחים לה ולא עירבו דכלים ששבתו בבתיים אסור להוציאן לחצר וששבתו בחצר מותר לטלטלן בחצר שהחצר כולו רשות לעצמו הוא והבתים מיוחדים לכל איש ביתו:

תוך הפתח. שנטל הנגר משם:

וקא מטלטל מנא דבית בחצר. הלכך שומטה אין דטלטול מן הצד היא אבל טלטול גמור לא:

מדוכה רבי נחמיה היא. דאמר ובעירובין (דף לה.) אפילו טלית ואפי' תרווד אין ניטלין אלא לצורך תשמיש המיוחד: מתני' הי"ג במתניתין כל הכלים ניטלין לצורך כו':

אמר רבי אלעזר:

קנין,

ומקלות,

גלוסטרא,

ומדוכה - כולן קודם התרת כלים.

"קנין".

דתנן:

"לא סידור הקנין, ולא נטילתן דוחה את השבת" (מנחות צו.).

"מקלות".

דתנן:

"מקלות דקין חלקין היו שם, ומניחו על כתפו ועל כתף חברו, ותולה ומפשיט.

רבי אלעזר אומר:

ארבעה עשר שחל להיות בשבת,

מניח ידו על כתף חברו, ויד חברו על כתפו, ותולה ומפשיט" (פסחים סד.).

"גלוסטרא".

דתנן:

"נגר שיש בראשו גלוסטרא:

רבי יהושע אומר:

שומטה מן פתח זה ותולה בחברו בשבת.

רבי טרפון אומר:

הרי הוא בכל הכלים ומיטלטל בחצר" (כלים יא, ד).

מדוכה - הא דאמרן.

אמר רבה:

ממאי?

דילמא לעולם אימא לך: לא אחר התרת כלים נשנו,

קנים - טעמא מאי? משום איעפוש, בהאי פורתא לא מיעפשי.

מקלות - אפשר רבי אלעזר.

גלוסטרא - כדרבי ינאי,

דאמר רבי ינאי: בחצר שאינה מעורבת עסקינן:

רבי יהושע סבר: תוך הפתח - כלפנים דמי, וקמטלטל מנא דבתים בחצר.

ורבי טרפון סבר: תוך הפתח - כלחוץ דמי, ומנא דחצר בחצר קא מטלטל.

מדוכה - רבי נחמיה היא.

11. קכד, א-ב

רש"י

גמ'

מאי לצורך ומאי שלא לצורך אמר רבה כו'. לצורך דשרי תנא קמא היינו דבר שמלאכתו להיתר ומטלטלו לצורך גופו :
שלא לצורך דבר שמלאכתו להיתר. ומטלטלו שלא לצורך גופו אבל צריך למקומו :

ודבר שמלאכתו לאיסור לצורך גופו. הוא דאיתראי אם צריך לו למלאכת היתר אבל שלא לצורך גופו ואע"ג דצריך למקומו לא ורבה לטעמיה דאמר לעיל (דף קכב:) גבי קורנס של נפחים נמי מותר לצורך גופו :

א"ל רבא כו' אלא אמר כו'. ולרבא דמוקי אליבא דרבי נחמיה דלצורך גופו ולצורך מקומו מותר ע"כ האי לצורך גופו כגון שזה התשמיש מיוחד לו דתניא לקמן בפרק חבית (שבת דף קמו.) רבי נחמיה אומר אפילו תרודו ואפילו טלית אין ניטלין אלא לצורך תשמישן וצורך מקומו נמי לרבא כצורך גופו ותשמישו דמי ולרבה צורך גופו הוא דשרי רבי נחמיה ודוקא לתשמיש המיוחד לו ובין לרבה ובין לרבא דוקא דבר שמלאכתו להיתר אבל דבר שמלאכתו לאיסור אפילו לצורך גופו לא שרי רבי נחמיה דהאי צורך גופו לאו תשמיש המיוחד לו הוא דהא מיוחד למלאכת איסור :

לרבה אליבא דרבי נחמיה. דאמר דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו לא :

הני קערות. לאחר אכילה היכי מטלטל להו לסלקן מלפנינו :

ואם לאו אין מטלטלין אותה. בשלמא לרבה כגון דאין צריך לגופה [אלא למקומה] אלא לדידך אמאי :

משנה

כל הפלים - ניטלין לצורך ושלא לצורך.
רבי נחמיה אומר:
אין ניטלין אלא לצורך.

גמרא

מאי "לצורך", ומאי "שלא לצורך"?

אמר רבה:

"לצורך" - דבר שמלאכתו להיתר לצורך גופו,
"שלא לצורך" - דבר שמלאכתו להיתר לצורך מקומו,
ודבר שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו - אין,
לצורך מקומו - לא.

ואתא רבי נחמיה למימר: ואפילו דבר שמלאכתו להיתר, לצורך גופו - אין,
לצורך מקומו - לא.

אמר ליה רבא:

לצורך מקומו - "שלא לצורך" קרית ליה!?

אלא אמר רבא:

"לצורך" - דבר שמלאכתו להיתר, בין לצורך גופו,
בין לצורך מקומו.

"שלא לצורך" - ואפילו מחמה לצל,

ודבר שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו ולצורך מקומו - אין,
מחמה לצל - לא.

ואתא רבי נחמיה למימר: ואפילו דבר שמלאכתו להיתר, לצורך גופו ולצורך מקומו - אין,
מחמה לצל - לא.

יתיב רב ספרא ורב אחא בר הונא ורב הונא בר חנינא, ויתבי וקאמרי:
לרבה אליבא דרבי נחמיה, הני קערות - היכי מטלטלין?

אמר להו רב ספרא:

מידי דהוה אגרה של רעי.

אמר ליה אבוי לרבה:

למר אליבא דרבי נחמיה, הני קערות - היכי מטלטלין להו?

אמר ליה:

רב ספרא, חברין, תרגמה: מידי דהוה אגרה של רעי.

איתיביה אבוי לרבא:

"מדוכה, אם יש בה שום - מטלטלין אותה,
ואם לאו - אין מטלטלין אותה!"

הכא במאי עסקינן: מחמה לצל.

איתיביה:

"ושוין שאם קיצב עליו בשר - שאסור לטלטלו!"

הכא נמי, מחמה לצל.

ר"ט

וכן בדלת. אוקימנא במסכת ביצה וכן הדלת אין סומכין בבקעת וביו"ט קיימי:

והא בקעת ביו"ט מלאכתה להיתר היא. דלהסקה חזי וקיימא וקאסר לטלטלה לצורך גופו למלאכה אחרת וכל שכן לצורך מקומה: ומשני התם טעמא כיון דבשבת אסור דהא בקעת בשבת מלאכתה לאיסור היא ביום טוב נמי אסור גזירה יו"ט אטו שבת:

משילין פירות דרך ארובה ביום טוב. בהדיא תנן אבל לא בשבת פירות השטוחים על הגג לייבשן וראה גשמים ממשמשים ובאין משילין לארץ דרך ארובה הגג דלא טריחא מילתא דנופלין מאליהן אלמא דלא גזרינן ופרכינן ומי לא גזרינן והתנן אין בין כו':

לא קשיא הא. דתנן משילין דשרי טירחא ביו"ט משום איבוד ממון רבי יהושע היא שהתיר להעלות בהמה בהערמה מן הבור:

והא. דתנן אין בין כו' ר"א היא: דאפשר בהערמה. דמיחזי כמאן דעביד לצורך יו"ט אבל גבי משילין דליכא הערמה לדמויי להתירא לא.

והא דתנן:

"אין סומכין את הקדירה בבקעת, וכן בדלת" (ביצה לב:).

והא בבקעת, דביום טוב - דבך שְמֵלֵאכְתוּ לְהִיתֵר הוּא,

אַלְמָא: דבך שְמֵלֵאכְתוּ לְהִיתֵר, בֵּין לְצוּרְךָ גּוּפוּ בֵּין לְצוּרְךָ מְקוּמוֹ - אָסוּר!

התם, מאי טעמא? כיון דבשבת דבך שְמֵלֵאכְתוּ לְאִיסוּר הוּא, גְזִירָה יוֹם טוֹב אִטוּ שְבֵת.

וכי תימא: שבת גופיה תישתרי, דהא דבך שְמֵלֵאכְתוּ לְאִיסוּר, לְצוּרְךָ גּוּפוֹ וּלְצוּרְךָ מְקוּמוֹ - שְרִי,

הֲנִי מִלִּי: הִיכָא דְאִיכָא תוֹרַת כְּלֵי עֲלִיו,

הִיכָא דְלִיכָא תוֹרַת כְּלֵי עֲלִיו - לא.

ומי גזרינן?!

והתנן:

"משילין פירות דרך ארובה ביום טוב,

אבל לא בשבת" (ביצה לה:)

ומי לא גזרינן?!

והתנן:

"אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד" (ביצה לו:)

אמר רב יוסף:

לא קשיא:

הא - רבי אליעזר,

הא - רבי יהושע.

דתניא:

"אותו ואת בנו"⁵²² (ויקרא כב, כח) - שִׁנְפוּלוּ לְבוֹר,

רבי אליעזר אומר:

מעלה את הראשון - על מנת לשוחטו, ושוחטו,

והשני - עושה לו פרנסה במקומו בשביל שלא ימות.

רבי יהושע אומר:

מעלה את הראשון - על מנת לשוחטו, ואינו שוחטו,

ומערים, ומעלה את השני,

רצה - זה שוחט,

רצה - זה שוחט."

ממאי?

דילמא עד כאן לא קאמר רבי אליעזר התם אלא דאפשר לפרנסה,

אבל היכא דלא אפשר לפרנסה - לא!

אי נמי,

עד כאן לא קאמר רבי יהושע התם דאפשר בהערמה,

אבל היכא דלא אפשר בהערמה - לא!

אלא אמר רב פפא:

לא קשיא:

הא - בית שמאי,

הא - בית הלל.

דתנן:

"בית שמאי אומרים:

⁵²² ושור או שה אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד

קכ"ב,

אין מוציאין: את הקטן,

ואת הלולב,

ואת ספר תורה - לרשות הרבים.

ובית הלל מתיירין. (ביצה יב).

אימר דשמעת להו לבית שמאי - הוצאה,

טלטול - מי שמעת להו?!

וטלטול גופיה - לאו משום הוצאה היא?!

ואף רב סבר לה להא דרבא.

דאמר רב:

מר, שלא יגנב - זהו טלטול שלא לצורך, ואסור.

טעמא - שלא יגנב, אבל לצורך גופו ולצורך מקומו - מותר.

איני?!

והא רב כהנא איקלע לבי רב ואמר:

איתו ליה שותא לכהנא ליתב עליה.

לאו למימרא: דדבר שמלאכתו לאיסור, לצורך גופו - אין,

לצורך מקומו לא!

הכי אמר להו:

שקולו שותא מקמי כהנא.

ואי בעית אימא:

התם - מחמה לצל.

רב מרי בר רחל הוה ליה ההיא בי סדיותא בשמשא.

אתא לקמיה דרבא,

אמר ליה: מהו לטלטולינהו?

אמר ליה: שרי.

אמר ליה: אית לי אחרינא.

חזו לאורחים.

אית לי נמי לאורחים.

אמר ליה: גלית אנדעתיד דכרבה סבירא לך, לכולי עלמא - שרי,

לדיך - אסיר.

אמר רבי אבא אמר רבי חייה בר אשי אמר רב:

מכבדות של מילתא - מותר לטלטלן בשבת,

אבל של תמרה - לא.

רבי אלעזר אומר:

אף של תמרה.

במאי עסקינן?

אילימא: לצורך גופו ולצורך מקומו - בהא לימא רב: של תמרה - לא?!

והא רב כרבא סבירא ליה!

אלא: מחמה לצל,

בהא לימא רבי אלעזר: אף של תמרה?!

לעולם, מחמה לצל,

אימא: וכן אמר רבי אלעזר.

רש"י

אין מוציאין. הוצאה שלא

לצורך דלא אישתרי לכתחילה

ביו"ט טפי מבשבת אלא אוכל

נפש והך דמשילין ב"ה:

טלטול מי שמעת להו. דמשוי

יו"ט לשבת:

טלטול לאו לצורך הוצאה.

בתמיה הלכך אי מזולת

בטלטול מזולת בהוצאה:

להא דרבא. דאמר צורך מקומו

כצורך גופו:

מר. פוש"ר {פוש"ר:

מכוש }:

שלא יגנב. דומיא דמחמה לצל

ואסור בדבר שמלאכתו

לאיסור:

שותא. מצודה:

לאו למימרא כו'. למה לי

לפרושי בהדיא דליתב עלה לאו

משום למימרא דהאי דשרי

לטלטולי משום דצורך גופו

הוא:

שקילו שותא מקמיה כהנא.

דניתוב על מקומה קאמר וצורך

מקומה הוא דהוה:

מחמה לצל הוה. במקום הרע

לה היתה ואי לאו דפריש בהדיא

ליתב עלה מאן דחזי סבר

דמחמה לצל שרי ולמקומה לא

היה צריך דלימא שישב

במקומה:

בי סדיותא. כרים של לבד

שקורין פילטרי"א {פילטרי"ש:

לבדים (מצעים של לבד) }:

בי שמשוי. בחמה:

אמר ליה שרי. רבא לטעמיה

דאמר דבר שמלאכתו להיתר

אף מחמה לצל מותר:

אית לי אחריני. איני צריך

לגופו:

דכרבה סבירא לך. דאמר מחמה

לצל אסור והלכה כרבא דאמר

דבר שמלאכתו להיתר שרי

לגמרי ודבר שמלאכתו לאיסור

לצורך גופו ומקומו מותר מחמה

לצל ושלא יגנב אסור:

מכבדות. אישקוב"א

{**מטאטאים**} שמכבדים בהן

את השולחן:

של מילתא. בגדים לכבד שולחן

שמלאכתו להיתר:

של תמרה. כעין שלנו לכבד את

הבית דאסור משום אשווי

גומות דמודה רבי שמעון בפסיק

רישיה ולא ימות:

לצורך גופו. למלאכת היתר:

אלא מחמה לצל בהא לימא רבי

אלעזר אף של תמרה. דבר

שמלאכתו לאיסור ליכא מאן

דשרי מחמה לצל:

וכן אמר רבי אלעזר. של מילתא

מותר של תמרה אסור מחמה

לצל:

12. קכד, ב

רש"י

מתני'

מעין מלאכה. שום מלאכה ואפי' אינה מעין הראשונה: לצוק לתוכה מקפה. עבה דומיא דעיסה מעורבת במים:

גמ'

הואיל ומוכנין על גבי אביהן. כשקדש היום: מסיקין בכלים. ביו"ט שהרי ראויין לטלטל ויטלטל ויתנם לתוך האור: ואין מסיקין בשברי כלים. דהו להו מוקצין ולא חזו לטלטול: עצים בעלמא נינהו. דהא מאתמול להסקה קיימי: וקתני אין מסיקין. ולא אמרינן מוכנין היו אגב אביהן אלא אמרינן נולד נינהו ואסירי: מר סבר מוכן הוא. כיון דראוי לשום מלאכה ומר סבר נולד הוה דמאתמול לאו להאי מלאכה הוה קאי הלכך: מעין מלאכתו בעינן:

משנה

כל הכלים הניטלין בשבת: שבריהו - ניטלין עמהו.

ובלבד שיהו עושין מעין מלאכה: שברי עריבה - לכסות בהן את פי החבית. שברי זכוכית - לכסות בהן את פי הפך.

רבי יהודה אומר:

בלבד שיהו עושין מעין מלאכתו: שברי עריבה - לצוק לתוכן מקפה, ושל זכוכית - לצוק לתוכן שמן.

גמרא

אמר רב יהודה אמר שמואל: מחלוקת שגשגרו מערב שבת, דמר סבר: מעין מלאכתו - אין, מעין מלאכה אחרת - לא. ומר סבר: אפילו מעין מלאכה אחרת. אבל שגשגרו בשבת - דברי הכל מותרין, הואיל ומוכנין על גבי אביהן - מותר.

מותיב רב זוטראי:

"מסיקין בכלים, ואין מסיקין בשברי כלים".

דנשגרו אימת?

אילימא: דנשגרו מערב יום טוב - עצים בעלמא נינהו!

אלא, לאו: ביום טוב, וקתני: "מסיקין - בכלים,

ואין מסיקים - בשברי כלים!"

אלא אי איתמר, הכי איתמר:

אמר רב יהודה אמר שמואל:

מחלוקת שגשגרו בשבת:

דמר סבר: מוכן הוא,

ומר סבר: נולד הוא,

אבל מערב שבת - דברי הכל מותרין,

הואיל והוכנו למלאכה מבעוד יום.

13. קכד, ב

רש"י

הא רבי יהודה. מסיקין בכלים ואין מסיקין בשברי כלים דאית ליה מוקצה ונולד כלים לאו מוקצה נינהו שברים נולד נינהו: והא. דתני מסיקין בשניהם: רבי שמעון. דלית ליה מוקצה ולית ליה נולד: והא. דתניא אף בכלים אין מסיקין: רבי נחמיה היא. דאמר אין כלי ניטל אלא לצורך תשמישו המיוחד לו והאי לאו מיוחד הוא לו דלאו להסקה קאי:

תני חדא:

"מסיקין בכלים, ואין מסיקין בשברי כלים".

ותניא אידך:

"כשם שמסיקין בכלים, כך מסיקין בשברי כלים!"

ותניא אידך:

"אין מסיקין לא בכלים ולא בשברי כלים!"

הא - רבי יהודה,

הא - רבי שמעון,

הא - רבי נחמיה.

14. קכד, ב

רס"י

דאייתור. שהשלים בניינו וניתותר ומהשתא לא קיימי לבנין אלא לישב עליהם ותורת כלי עליהם:
שרגינהו. אי סדרן זו על זו ודאי אקצינהו לצורך בנין אחר:
בחצר. דשכיחי בה כלים שהחרס הזה ראוי להם לכיסוי ותורת כלי עליו:
אבל לא בכרמלית. אפי' בתוך ד' אמות דלא שכיחי ביה מאני ולא חזי לכסויי:
אפילו בכרמלית. הואיל ולא רה"ר הוא שכיחי דאזלי ויתבי התם וחזי לכסות בו רוק:
ורבא אמר אף ברה"ר. כיון דבחצר כלי הוא בעלמא נמי לא פקע שם כלי מיניה:
בריתקא. שם רה"ר:
איתוסאי מסאניה טינא. נתלכך מנעלו בטיט:
כפר ליה. מקנחו:
אמר רבא לא מסתייה דלא גמירי. מה אסור מה מותר:
אלא מיגמר נמי מגמרי. מלמדן שיבוש שבידם לאחרים:
לדידי. לקינוח ואע"ג דלא שכיח הרי שם כלי עליו בחצר:

אמר רב נחמן:

הני ליבני דאישתיור מבניינא - שרי לטלטולינהו, דחזו למיזגא עלייהו.

שרגינהו - ודאי אקצינהו.

אמר רב נחמן אמר שמואל:

חרס קטנה - מותר לטלטל בחצר, אבל בכרמלית - לא.

ורב נחמן דידיה אמר:

אפילו בכרמלית, אבל ברשות הרבים - לא.

ורבא אמר:

אפילו ברשות הרבים.

ואזדא רבא לטעמיה.

דרבא הוה קאזיל בריתקא דמחוזא,

אתוסאי מסאניה טינא.

אתא שמעיה, שקל חספא וקא מכפר ליה.

רמו ביה רבנן קלא.

אמר: לא מיסתייא דלא גמירי, מיגמר נמי מגמרי! אילו בחצר הואי - מי לא הוה חזיא לכסויי ביה מנא? הכא נמי - חזיא לדידי.

16. קכה, א

כ"י

תנור ישן. שכבר הוסק וחרסיו קשים וחזו למלאכה:

הרי הן ככל הכלים. לקמיה מפרש פלוגתייהו וטעמייהו:

ועל כיוסיו. של תנור שאינו צריך בית יד דבלאו בית אחיזה מטלטלין ליה ופלוגתא היא במותניתין דאיכא למייד בעינן בית אחיזה:

מעין מלאכה. כגון לכסות בהן פי חבית:

ואין עושין מעין מלאכתן. לאפות:

ואזדא ר"מ לטעמיה. דאמר במתניתין לא בעינן מעין מלאכתן:

דהאי תנור. העשוי כעין זה ששנוי במשנה זו שאני מביא לך שלא נתקן כל צרכו מתחילתו ונשבר קמיפלגי:

נתנו על פי הבור. תנורים שלהם עשויין כקדירות גדולות ואין להם שולים ומושיבו לארץ ומדביק טיט סביבותיו לעשותו עב שיחזיק חומו והיא קרויה טפילה והיא מגעת לארץ. ומתוך כך הבל שלו קיים ואם נתנו על פי הבור או על פי הדות שהיא כעין בור אלא שהבור בחפירה והדות בבנין ונתן שם אבן בינו לבין דופן הבור לדוחקו שלא יפול ויהא עומד באויר:

ר' יהודה אומר. אם דופנותיו למעלה קרובים לדופני הבור שלא הוצרך לתת בינתים אלא אבן דקה ואין אויר ניכר בין דופני התנור לדופני הבור שיעכב את היסק התנור אלא יועילו לו דופני הבור להחזיק את חומו ושוליו קרובים לשולי הבור שאם מסיקין אותו מלמטה שעושין האור בבור והתנור ניסוק מלמעלה בתוכו מאור דרך שוליו או שהתנור בתוך חלל הבור באויר וההיסק עולה סביב דופנותיו וניסוק כגון שקצר מלמטה ורחב מלמעלה או הבור רחב מלמטה ופיו קצר טמא:

ואם לאו. אלא נסוק כשאר תנורים מתוכן טהור כדמפרש טעמא דבעינן מחוסר נתיצה שיהא קרוב להיות מחובר וכי אינו קרוב לארץ אין לך תנור נתון מזה ואין לך לקיים בו תנור וכיריים יותץ דנתיצה לא שייכא אלא בבנין מחובר וכשאיין מחובר שבירה שייכא ביה:

טמאים הם וטמאים יהיו לכם. דכפל ביה קרא רבויא הוא שאע"פ שאינו מתוקן כל צרכו:

ההוא לאידך גיסא. האי יותץ לאו לאגמורי קולא אתא ולמימר דאי ליכא לקיומי ביה נתיצה כגון זה שאינו בנוי ומחובר וממילא הוא נתון דליהוי טהור דהדר תנא ביה קרא וטמאים יהיו לכם לרבויהי אלא לאגמורי חומרא אתא דלא תימא כל התנורים העשויים כהלכתן ומחוברים לארץ הרי הן כשאר בתים וכקרקע דמי הואיל וחברן ולא לקבל טומאה קמ"ל יותץ דאע"ג דשייכא ביה לשון נתיצה כלומר דמחובר הוא טמא וכ"ש דמחוסר נתיצה:

בהיסק ראשון. שלא הוסק מעולם והיסק ראשון שנחלקו בו דההוא משוי ליה כלי כדתנן במסכת כלים (פ"ה): איזהו גמר מלאכתו משיסיקנו לאפות בו סופגנין בההיא פליג ר' יהודה ואמר דאינו ראוי ליעשות כלי:

אבל בהיסק שני. שמתחלה נעשה כשאר תנורים מחובר לארץ או לאבן עב והוסק שם ונעשה כלי וסוף נטלו משם ונתנו על פי הבור וכאן נטמא מודה ר' יהודה דאיתרביאי מוטמאים יהיו לכם:

ואפילו תלוי בצואר גמל. אאי"כ חלקו כדן טהרת תנור שצריך לשבור אף את חרסו ואינו נטהר בנטילתו שלם ממקומו:

תנו רבנן:

"שִׁבְרֵי תַנּוּר יִשָּׁן - הֲרֵי הוּא כְּכֹל הַכֵּלִים הַנִּיטְלִין בְּחִצָּר,

דְּבַרֵי רַבִּי מֵאִיר.

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר:

אֵין נִיטְלִין.

הַעִיד רַבִּי יוֹסֵי מִשּׁוּם רַבִּי אֲלִיעֶזֶר בֶּן יַעֲקֹב:

עַל שִׁבְרֵי תַנּוּר יִשָּׁן - שְׁנֵיטְלִין בְּשַׁבָּת,

וְעַל כִּיּוּסֵיו - שְׁאִינּוּ צָרִיךְ בֵּית יָד."

במאי קמיפלגי?

אמר אביי:

בעושין מעין מלאכה, ואין עושין מעין מלאכתן - קמיפלגי.

ואזדא רבי יהודה לטעמיה,

ורבי מאיר לטעמיה.

מתקיף לה רבא:

אי הכי, אדמיפלגי בשברי תנור,

ליפלגו בשברי כלים בעלמא!

אלא אמר רבא:

בשברי דהאי תנור - קמיפלגי.

דתנן:

"נְתַנוּ עַל פִּי הַבּוֹר אוֹ עַל פִּי הַדּוֹת, וְנָתַן שָׁם אָבֶן:

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר:

אִם מְסִיק מִלְמַטָּה וְהוּא נְסוּק מִלְמַעְלָה - טָמֵא,

וְאִם לֹאוּ - טָהוֹר.

וְחַכְמַיִם אֹמְרִים:

הוֹאִיל וְהוֹסֵק - מִכָּל מְקוֹם טָמֵא."

ובמאי קמיפלגי?

בהאי קרא: **"תנור וכירים יתץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם"**⁵²³ (ויקרא יא, לה).

רבי יהודה סבר: מחוסר נתיצה - טמא,

שאין מחוסר נתיצה - טהור.

ורבנן סברי: **"טמאים יהיו לכם"** - מפל מקום.

ורבנן נמי,

הכתיב: **"יתץ!"**

ההוא - לאידך גיסא,

דסלקא דעתך אמינא: כיון דתבריה בארעא - כגופא דארעא דמי,

קא משמע לן.

ואידך נמי,

הכתיב: **"טמאים יהיו לכם!"**

ההיא - כדרב יהודה אמר שמואל.

דאמר רב יהודה אמר שמואל:

מחלוקת - בהיסק ראשון,

אבל בהיסק שני - אפילו תלוי בצואר גמל.

⁵²³ וכל אשר יפל מנבלתם עליו וטמא תנור וכירים יתץ טמאים הם וטמאים יהיו לכם

רש"י

אמר עולא היסק ראשון לרבנן.
 דאמרי מריבוי דקרא ואע"ג
 דאין הבל שלו מתקיים יפה
 מקבל טומאה לא תימא נתנו
 ע"פ הבור דוקא אלא אפילו
 תלאו בצואר גמול והוסק שם
 היסק ראשון טמא:
מתקיף לה רב אשי. אדרבא
 דאוקי פלוגתא דטלטול שברי
 תנור ישן דלעיל בשברים דכי
 האי תנור דהוא גופיה לרי
 יהודה לאו מנא הוא:
כדאמרן מעיקרא. בעושין מעין
 מלאכה ולא מעין מלאכתן
 ושברי תנור מעליא קאמר
 ודקשיא לך אמאי נקט תנור
 ליפלוג בשברי כלי בהאי
 איצטריכא ליה ובעושין קצת
 מעין מלאכת אפייה כגון מעשה
 טפקא רעפים שקורין טובל"ש
 {**טיולי"ש: רעפים**} שמסיקין
 אותם ואופין בהן כד שברים
 אלו רחבים ומיהו אין להן תוך
 לחסיקם מבפנים אלא מבחוץ
 כרעפים ולא משום דבעי רבי
 מאיר מעין מלאכתן אלא משום
 דרבי יהודה נקט לה:
ור"מ לדבריו דר' יהודה. נקט
 תנור וקאמר לדידי אפילו עושין
 מעין מלאכה כדאמר במתניתין:
מעומד. בתנור אופין מעומד
 שהפת דבוקה בדופני התנור
 ועומדת ואינה מוטלת בשכיבה
 ע"ג שוליו כרעפים שהן שוכבות
 על רחבן:

אמר עולא:

והיסק ראשון לרבנן - אפילו תלוי בצואר גמל.

מתקיף לה רב אשי:

אי הכי, אדמיפלגי בשברי תנור,

ליפלגו בתנור גופיה!

השתא, תנור גופיה לרבי יהודה - לא הוי מנא,

שבריו מיבעיא?!

אלא אמר רב אשי:

לעולם כדאמרן מעיקרא, ובעושה מעשה טפקא,

ורבי מאיר, לדבריו דרבי יהודה קאמר:

לדידי, אפילו בעושין מעין מלאכה,

אלא לדידה, אודי לי מיהא דכהאי גוונא - מלאכתו הוא!

ורבי יהודה: לא דמי,

התם - הסקו מבפנים,

הכא - הסקו מבחוץ,

התם - מעומד,

הכא - לאו מעומד.

רש"י

כיסוי דתנורי דמתא מחסיא.
 כיסוי תנור של אותו מקום לא
 היה להן בית אחיזה תנור מפני
 שפנו למעלה יש לו כסוי שלא
 יצא הבל שלו לאחר שהדביק בו
 הפת מכסהו :

17. קכה, א

**"העיד רבי יוסי משום רבי אליעזר בן יעקב:
 על שבדי תנור ישן - שניטלין בשבת,
 ועל כיסוי - שאינו צריך בית יד."**

אמר רבינא:
 כמאן מטלטלין האידנא כיסוי דתנורי דמתא מחסיא דאין להם בית אחיזה?
 כמאן?
 כרבי אליעזר בן יעקב.

18. קכה, א-ב

רש"י

משנה

האבן שבקירייה, אם ממלאין בה ואינה נופלת - ממלאין בה, ואם לאו - אין ממלאין בה. זמורה שהיא קשורה בטופים - ממלאין בה בשבת.

קכה, ב

פקק החלון:

רבי אליעזר אומר:

בזמן שהוא קשור ותלוי - פוקקין בו.

ואם לאו - אין פוקקין בו.

וחכמים אומרים:

בין כך ובין כך - פוקקין בו.

גמרא

תנן התם:

"אבן שעל פי החבית - מטה על צידה, והיא נופלת" (שבת קמב:).

אמר רבה אמר רבי אמי אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא בשוכח, אבל במניח - נעשה בסיס לדבר האסור.

ורב יוסף אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: לא שנו אלא בשוכח, אבל במניח - נעשה פיסוי להחבית.

אמר רבה:

מוזתבין אשמעתין:

"האבן שבקירייה, אם ממלאין בה ואינה נופלת - ממלאין בה!"

ולא היא,

התם - כיון דהדקה, שויה דופן.

אמר רב יוסף:

ומוזתבין אשמעתין:

"אם לאו - אין ממלאין בה!"

ולא היא,

התם - כיון דלא הדקה, בטולי בטלה.

במאי קמיפלגי?

מר סבר: בעינן מעשה,

ומר סבר: לא בעינן מעשה.

ואזדו לטעמייהו,

דכי אתא רב דימי אמר רבי חנינא, ואמרי לה אמר רבי זירא אמר רבי חנינא:

פעם אחת הלך רבי למקום אחד ומצא נדבך של אבנים,

ואמר לתלמידיו: צאו וחשבו כדי שנשב עליהן למחר,

ולא הצריכן רבי למעשה.

ורבי יוחנן אמר:

הצריכן רבי למעשה.

מתני'

האבן שבקירייה. דלעת יבישה חלולה וממלאין בה מים ומתוך שהיא קלה אינה שואבת אלא צפה ונותנין בה אבן להכבידה:

אם ממלאין בה ואינה נופלת.

שקשורה יפה לפי הקירייה שויה כלי:

ואם לאו. הרי היא כשאר אבנים ואין מטלטל את הקירייה דשויה בסיס לאבן שנושאתה:

זמורה. של גפן:

שהיא קשורה בטפיח. פך ששואבין בו מן הבור או מן המעין:

ממלאין בה. דשויה כלי להך זמורה:

ותלוי. שאינו נגרר בארץ שהחבל שהוא קשור בו אינו מגיע לארץ:

אין פוקקין בו. דמיחזי כמוסיף על הבנין:

בין כך ובין כך. בגמרא מפרש לה:

גמ'

תנן התם. לקמן בהאי מסכתא:

האבן שעל פי החבית. והוצרך לטול מן היין שבתוכה:

מטה. החבית על צדה והיא נופלת:

לא שנו. דמותר לטלטל החבית והאבן עליה דקתני ואם היתה בין חביות שירא להטותה שם שלא תפול האבן על החבית שבצדה מגביה ומטה על צדה והיא נופלת:

בשוכח. האבן עליה שלא במתכוין:

אבל במניח נעשית. החבית בסיס לאבן שהיא דבר האיסור ואין מטלטל את החבית:

ורב יוסף א"ר אסי. לקולא אמר ר' יוחנן לא שנו דהוצרך להטות את החבית ולא ניתן לטלטל האבן להדיא:

אלא בשוכח. דלא נתכוין לעשותה כלי:

אבל במניח נעשה. האבן כיסוי לחבית ומגלה אותה כדרכה:

אשמעתין. על שמועה שלי שאמרת במניח אין האבן נעשה כלי:

ממלאין בה. אלמא אבן נעשה כלי:

דהדקה. שקשורה יפה:

ואם לאו אין ממלאין. ולא אמרינן נעשה כלי בהנחה בעלמא וקשיא לדידי דאמרי לעיל במניח נעשה כיסוי לחבית:

ולא היא. לא קשיא לי דהתם הואיל ובלא קשירה לא חזיא למלאות דהא נפלה והאי לאו הדקה בטולי בטלה מתורת כלי גלי דעתיה דלא חשיב ליה אבל כיסוי חבית הנחה משויא ליה כלי:

ואזדו לטעמייהו. ר' אמי ור' אסי:

נדבך של אבנים. אבנים סדורות ומקצות לבנין:

רַס"י

מאי אמר להו. מאי מעשה הצריכן לרבי יוחנן: **צאו ולמדום.** סדרו אותם והשיבום כדי שלא נצטרך ליגע בהם למחר לפי שאין הזמנה במעשה [כל דהו] מועלת לאבן לעשותה כלי ור' אמי לטעמיה דאמר לעיל אין אבן נעשית כלי בהנחה: **למדום.** כדאמר'י במו"ק (דף יב.) עושה להם למודים לסדר נסרים על פי הבור: **ושפשפום.** מן הטיט שיהו נאות לישוב ולמחר תלמדום דבמעשה כל דהו נעשה כלי: **סואר של קורות.** הוה ולא אבנים: **סואר.** סדר של קורות חדשות שמסדרין אותן לבנין כדי שלא יתעקמו: **גשוש.** עץ ארוך שמגששים בו המים לפני הספינה לידע שהוא בעומקו שתוכל ספינה להלך בהן: **קפיד עליה.** שלא יתעקם ומייחד ליה מקום ומקצה ליה בידים ואפי' לר"ש אסור לטלטלו דמוקצה מחמת חסרון כיס אפי' ר"ש מודה:

מאי אָמר לְהוּ?

רבי אמי אָמר:
צָאוּ וְלָמְדוּם - אָמר לְהוּ.

רבי אסי אָמר:
צָאוּ וְשִׁפְשְׁפוּם - אָמר לְהוּ.

איתמר:
רבי יוסי בן שאול אָמר:
סואר שֶׁל קורות הָוה.
ורבי יוחנן בן שאול אָמר:
גשוש שֶׁל ספינה הָוה.

מאן דָּאָמר: "גשוש" - כָּל שֶׁכֵּן סואר,
ומאן דָּאָמר: "סואר" - אָבֵל גשוש קפיד עליה.

רש"י

שאינה קשורה לא. ואפי' יש עקמומית בראשה כעין מזלג שראוי לתלות בה טפיח ולמלאות וחישב עליה :
שגדרן לעצים. שחתכן להיסק :
צריך לקשור. מע"ש :
באביה. בגפן :
והא קא משתמש במחובר.
 ואפילו קשורה מבעוד יום ליתסר :
למטה מג'. סמוך לקרקע וכגון לשאוב מן המעין שאינו עמוק ומותר להשתמש באילן למטה מג' כדאמרי' בפרק בתרא דעירובין (דף צט:) היו שרשיו גבוהין מן הארץ ג' לא ישב עליהם :
גזירה שמא יקטום. שמא למחר תהיה לו ארוכה ויקטמנה מתוך שהיא רכה ונוחה לקטום ונמצא עושה כלי וחייב משום מכה בפטיש אבל בחריות לשיבה ליכא למיגזר הכי הלכך במחשבה סגי :

19. קכה, ב

"זמורה שהיא קשורה בטפיח - ממלאין בה בשבת"

"קשורה" - אין,
 לא קשורה - לא.

לימא מתניתין דלא כרבן שמעון בן גמליאל.

דיתניא:

"חריות של דקל שגדרו לעצים, ונמלך עליהן לשיבה - צריך לקשור.
רבן שמעון בן גמליאל אומר:
אין צריך לקשור"

אמר רב ששת:

אפילו תימא רבן שמעון בן גמליאל,
 הקא במאי עסקינן: במחוברת באביה.

אי הכי,

קא משתמש במחובר לקרקע!

למטה משלשה.

רב אשי אומר:

אפילו תימא בתלושה,
 גזירה שמא יקטום.

20. קכה, ב - קכו, א

רפ"י

שאין עושין אהל עראי. לפרוס מחצלת על ד' מחיצות או על ד' קונדסים להיות צל לאהל מן החמה ודוקא גג אבל מחיצה לאו אהל הוא ושרי לפרסה לצניעות כדאמר ר' עירובין (ד' צד.) בעובדא דשמואל ופקק החלון דמתני' משום דבנין קבוע הוא ומיחזי כמוסיף על הבנין: **להוסיף.** כגון שהיה מחצלת פרוסה עליה וכרוכה ונשאר בה אויר ולמחר פושטה דומיא דפקק דמוסיף בעלמא הוא: **בין קשור כו'.** כלומר אפילו קשירה לא צריך: **והוא שמתוקן.** מוכן מאתמול לכך: **א"ל ר' ירמיה.** אמאי פשיט ליה מר לקולא: **לימא מר.** דלא פליגי רבנן אלא אתלויה דרבי אליעזר בעי קשור ותלוי ואפילו קשור אם ראשו נגרר לארץ חשיב ליה רבי אליעזר כשומטו מן הקרקע ובונה בו לכתחלה ורבנן אמרי ליה בין תלוי בין נגרר פוקקין בו ובלבד שיהא קשור: **דאמר רבה בר בר חנה.** בתלייה הוא דפליגי ולא בקשירה דמדמי לה לפלוגתא דנגר הנגרר והתם לדברי הכל קשור בעינן: **נגר.** יתד שתוקעין בחור שבמפתן ונועלין בו את הדלת: **הנגר.** כדמפרש שקשור בדלת אלא שראשו נגרר לארץ: **נועלין בו במקדש.** דכיון דקשור בו מיוחד ועומד לכך וכבר נבנה בנין זה מבעוד יום ואין בו אלא גזירת שבות מדבריהם ואין שבות במקדש: **והמונח.** שאינו קשור כלל אלא כשהוא שומטו מן החור מניחו ע"ג קרקע הלכך כשתוקעו בשבת בונה הוא ואיסורא דאורייתא הוא אף במקדש: **המונח מותר במקדש.** דכיון דמתוקן מאתמול להכי לאו בונה הוא: **שקשור ותלוי.** ראשו העליון אבל ראשו התחתון מגיע לארץ: **מאן תנא נגר הנגר.** אסור דבעי תרתי: **ר"א היא.** דאמר גבי פקק החלון תרתי בעינן מכלל דר' יהודה כרבנן אלמא רבנן קשירה בעו: **כי האי תנא.** דאפי' קשירה לא בעי כרבן שמעון בן גמליאל דאמר מתוקן בהזמנה בעלמא ואעי"פ שאינו קשור: **שהתקינן.** שהזמינו: אמר רב יהודה גרסינן ולא גרסינן ואמר:

"פיקה החלון:

רבי אליעזר אומר: בזמן שהוא קשור ותלוי- פוקקין בו. ואם לאו - אין פוקקין בו. וחקמים אומרים: בין כך ובין כך פוקקין בו."

אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

הכל מודים: שאין עושין אהל עראי, בתחלה ביום טוב,

ואין צריך לומר בשבת.

לא נחלקו אלא להוסיף:

שרבי אליעזר אומר: אין מוסיפין ביום טוב, ואין צריך לומר בשבת.

והחקמים אומרים: מוסיפין בשבת, ואין צריך לומר ביום טוב.

"והחקמים אומרים: בין כך ובין כך - פוקקין בו."

מאי "בין כך ובין כך"?

אמר רבי אבהו אמר רב כהנא:

בין קשור בין שאינו קשור, והוא שמתוקן.

קבוא

אמר ליה רבי ירמיה:

ולימא מר: בין תלוי ובין שאינו תלוי, והוא שקשור!

דאמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן:

כמתלוּקת כאן - כך מתלוּקת בנגר הנגרר.

דתנן:

"נגר הנגרר - נועלין בו במקדש, אבל לא במדינה,

והמונח - כאן וכאן אסור.

רבי יהודה אומר:

המונח - במקדש,

והנגרר - במדינה."

ותניא:

"איזהו נגר הנגרר שנועלין בו במקדש אבל לא במדינה?

כל שקשור ותלוי וראשו מגיע לארץ.

רבי יהודה אומר:

זה - אף במדינה מותר.

אלא איזהו שבמדינה אסור?

כל שאינו לא קשור ולא תלוי, ושומטו ומניחו בקרו זוית."

ואמר רבי יהושע בר אבהו משמיה דעולא:

מאן תנא **"נגר הנגרר"?**

רבי אליעזר היא!

אמר ליה:

אנא דאמר כי האי תנא:

דתניא:

"קנה שהתקיננו בעל הבית להיות פותח ונועל בו,

בזמן שקשור ותלוי בפתח - פותח ונועל בו,

אין קשור ותלוי - אין פותח ונועל בו.

רבו שמעון בן גמליאל אומר:

מתוקן, אף על פי שאינו קשור."

21. קכו, א-ב

רש"י

שיש להן בית אחיזה. בית יד :
 ה"ג ואמר רב יהודה והוא שיש
 תורת כלי עליהן. שהכיסוי ראוי
 לתשמיש עצמו הוא דניטלין
 בשבת ואם אין תורת כלי עליו
 לא אמרינן כיסוי כלי הוה כלי
 ודלתות שידה תיבה ומגדל
 דתנא מתני נוטלין יש תורת
 כלי עליהן דראויין לישב עליהן
 ולתת עליהן מזונות לקטן
 ולקמן מפרש אמאי בעינן בית
 אחיזה הואיל ותורת כלי עליהן
 אלמא לרבי יוחנן מידי דליכא
 תורת כלי עליו לא מטלטלין
 והאי קנה מאי תורת כלי עליו
 איכא אי משום דפתח ונועל בו
 אין זו תורת כלי עליו אלא
 תורת בנין :
 וכ"ת הכא נמי דאיכא תורת
 כלי עליו. שראוי להפך בו זיתים
 או לפצע בו אגוזים :
 (תורת כלי עליו. אפי' אינו ראוי
 לדבר אחר) : סבירא ליה כוותיה
 בחדא. דמתוקן ואע"פ שאינו
 קשור :
 ופליג עליה בחדא. דבעי תורת
 כלי :

["קנה שהתקינו בעל הבית להיות פותח ונועל בו,
 בזמן שקשור ותלוי בפתח - פותח ונועל בו,
 אין קשור ותלוי - אין פותח ונועל בו.
 רבן שמעון בן גמליאל אומר:
 מתוקן, אף על פי שאינו קשור"]

אמר רב יהודה בר שילת אמר רב אסי אמר רבי יוחנן:
 הלכה כרבן שמעון בן גמליאל.

ומי אמר רבי יוחנן הכי?!
 והתנן:

"כל כסוויי הכלים ^ שיש להם בית אחיזה - ניטלין בשבת".

ואמר רב יהודה בר שילת אמר רב אסי אמר רבי יוחנן:
 והוא שיש תורת כלי עליהן.
 וכי תימא: הכא נמי דאיכא תורת כלי עליו,
 ומי בעי רבן שמעון בן גמליאל תורת כלי עליו?
 והתניא:

"חדרות של דקל שגדרו לשם עצים, ונמלך עליהן לישיבה - צריך לקשר.
 רבן שמעון בן גמליאל אומר:
 אין צריך לקשר!"

רב יוחנן - סבירא ליה כוותיה בחדא,
 ופליג עליה בחדא.

קכ"ב

22. קכו, ב

רש"י

הלכה כרבי אליעזר. דבעינן קשור ותלוי:
מדבריהם למדנו. בפי בתרא בימי אביו של ר' צדוק ובימי אבא שאול בן בטנית שפקקו את המאור בטפיח וקשרו את המקידה בגמי לידע אם יש בגיגית פותח טפח והתם מפרש לה וקתני מדבריהם למדנו:
שפוקין. את המאור בדבר שאינו קשור ותלוי:
וקושרין. קשר שאינו של קיימא לכתחלה:
ומודדין. מקוה ומטלניות:
מאי דעתך. דמותבת לרבי יצחק נפחא מהא מצי לשנויי לך הא מני רבנן היא ואי משום דקתני לה סתמא מותבת ליה דמדסתם לן כרבנן הלכתא כותייהו:
נגר הנגרר נמי סתמא. קתני לה וסתם לן בהא כרבי אליעזר דאסור:
מעשה רב. למילף מיניה דכיון דסמיך למיעבד עובדא לקולא ש"מ הלכתא היא:

["פוקק החלון"]

רבי אליעזר אומר: בזמן שהוא קשור ותלוי - פוקקין בו, ואם לאו - אין פוקקין בו. **וחכמים אומרים:** בין כך ובין כך - פוקקין בו!"]

דרש רבי יצחק נפחא אפתחא דריש גלותא:
הלכה כרבי אליעזר.

מתיב רב עמרם:

"ומדבריהם למדנו שפוקקין ומודדין וקושרין בשבת" (שבת קנז.)!

אמר ליה אביי:

מאי דעתך?

משום דקתני סתמא,

"נגר הנגרר" נמי סתמא היא.

ואפילו הכי, מעשה רב!

23. קכו, ב

רש"י

מתני'

בכיסוי קרקע. כגון כיסוי בור ודות דהוי כבונה אי לאו דמוכחא בית אחיזה דילה דלמשקיל ומהדורי עביד:

גמ'

א"ר יוחנן והוא שיש תורת כלי עליהם. דכיסויין הללו חזו לתשמיש דעלמא אבל כיסוי כלי לא אמרינן כלי הוא:

ודכ"ע. משום דאוקמא ר' יוחנן בשיש תורת כלי עליהן איצטריכא ליה למימר דכי פליגי רבנן בכלים דחברינהו בארעא פליגי דאילו כלים דעלמא אע"ג דלית להו לכיסוייהן בית אחיזה מיטלטלי דכיון דבאיכא תורת כלי עליהן קיימי מה לי ליכא בית אחיזה מה לי ליכא בית אחיזה אלא בכיסוי כלים המחוברי לקרקע כגון תנור וכירים הוא דפליגי משום דדמו במקצת לכיסוי בור ודות וגזרינן הני אטו הני:

משנה

⁵²⁴ כיסוי הכלים שיש להם בית אחיזה - ניטלין בשבת.

אמר רבי יוסי:

במה דברים אמורים: בכיסוי קרקעות,

אבל בכיסוי הכלים - בין כף ובין כף ניטלין בשבת.

גמרא

אמר רב יהודה בר שילא אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן: והוא שיש תורת כלי עליהן.

דכולי עלמא:

כסוי קרקעות:

אם יש להן בית אחיזה - אין, אי לא - לא.

כסוי הכלים:

אף על גב דאין להם בית אחיזה.

כי פליגי:

בכלים דחברינהו בארעא:

מר סבר: גזרינן,

ומר סבר: לא גזרינן.

לישנא אחריןא:

כי פליגי: בכיסוי תנור,

מר מדמי ליה - לכיסוי קרקע,

ומר מדמי ליה - לכיסוי כלים.

הדרן עלך כל הכלים

⁵²⁴ גירסת וילנא: (בב)